

HØRINGSSVAR

Fremtidens oppvekststruktur
i Rana kommune

Skrevet av YTTEREN FAU

Sammendrag

Ytteren FAU stiller seg bak Felles FAU i ønsket om at **Rana kommune skal ha skole i alle bydeler**. Vi mener det **ikke er grunnlag i elevtall** på barneskolene til å **legge ned noen av nærskolene**, og frykter at gjentakende strukturprosesser bidrar til usikkerhet og fraflytting i stedet for bolyst og rekruttering. Vi **savner en tydelig og målrettet visjon** for hvordan Rana kommune skal være et godt sted å vokse opp og etablere seg for unge familier.

Ressursene til barn og unge i Rana kommune er allerede på et **minimumsnivå**, og det finnes derfor lite eller ingenting å omdisponere uten at kvaliteten på tjenestene for barn og unge svekkes ytterligere. På lengre sikt er investering i barn og unge en forutsetning for å møte utfordringene en eldrebølge vil bringe.

Struktur har vært hovedfokus i skolesektoren de siste 10-15 årene, men fokus bør være på hva som skjer inne i klasserommet. Dette blir vanskelig med stadige strukturprosesser.

Ytteren FAU mener at det **må være en skole på Ytteren**. En barneskole i nærmiljøet er avgjørende for både tilhørighet og lokal utvikling. Skolen skaper fellesskap, styrker identiteten i bydelen og er et naturlig samlingspunkt for kultur, aktivitet og vekst. Skal det bo barn i alle bydeler, må det også være barneskoler der. Vi legger til grunn at det er viktig med stabilitet og trygghet, og at mindre klasser og oversiktlige læringsmiljøer fremmer trygghet, bedrer elev-lærer-relasjoner, og styrker barns faglige og sosiale utvikling.

Ytteren FAU **godtar under ingen omstendigheter** at barna fra Ytteren blir delt mellom to ulike skoler (dynamisk skolekrets). Det er små barn det er snakk om, med ekstra behov for stabilitet og trygghet. En deling vil kunne få store konsekvenser for barnas sosiale og faglige utvikling, og skape unødvendige belastninger som ikke er til barnets beste.

Ytteren skole ble ferdigstilt i 2017 og Båsmo skole i 2022. Skolene har hatt en levetid på henholdsvis åtte og tre år. Så lenge vi har flere skoler i Rana med store rehabiliteringsbehov og rehabiliteringsetterslep, mener vi det er **feil anvendelse av kommunens midler** å (på ny) gå løs på de skolene i Rana som er i best stand, fremfor å bruke midlene der de faktisk trengs.

Vi finner **store mangler og feil i høringsnotatet**, og opplever bla. at de ulike alternativene i høringsnotatet ikke er vurdert med lik grundighet eller etter like kriterier. Dette oppleves som ødeleggende for muligheten til å kunne gi gode høringsinnspill. Viktige utredninger om

faktiske konsekvenser, barnets beste, trafikksikkerhet og juridiske krav planlegges først ferdigstilt etter at en beslutning er tatt. Det betyr at kommunen og høringsinstansene må forholde seg til et ufullstendig beslutningsgrunnlag, med dertil økt risiko for at beslutningen som tas er på feil grunnlag og ikke blir varig.

For å sikre at det er barneskoler i alle bydelene, mener vi at **Ytteren skole som 1-10-skole kan være et bærekraftig, gjennomførbart og barnevennlig alternativ**. Ingen elever må flyttes, endring skjer trinnvis, og skolen har allerede mye av infrastrukturen som trengs. Løsningen gir stabilitet, styrker nærmiljøet, og gir kommunen fleksibilitet og valgfrihet i skolestrukturen – langt ut over bydelene Ytteren og Båsmo.

Dersom det skal gjennomføres endringer i Ranas oppvekststruktur, må **barnets beste ivaretas – og veie tyngst, og løsningen må være langsiktig**. Dette krever grundige vurderinger – både av barnets beste, økonomi og samfunnsmessige konsekvenser. Å gjennomføre slike endringer før konsekvensene er godt nok utredet, medfører stor risiko.

Et aktuelt eksempel er nettopp Ytteren skole, som ble bygget som ungdomsskole, men før den var ferdigstilt ble besluttet omgjort til barneskole – en løsning som innebar ekstra kostnader og tilpasninger. Etter 8 år som barneskole vurderer man nå å endre byggets funksjon for tredje gang, fra skole til f.eks. barnehage, kontorbygg eller kulturskole. Slike **raske omskiftninger svekker både bærekraft og langsiktighet**. Vi fraråder på det sterkeste å gå gjennom denne prosessen igjen, og oppfordrer til å ta lærdom fra forrige prosess. Skolebygget på Ytteren er spesialtilpasset opplæring, og bør fortsatt ha **skoleformål som hovedfunksjon**.

Innhold

1. Ytteren - en bydel i utvikling	3
2. Forventninger, tillit og framtidens oppvekststruktur	4
3. Perspektiver fra Ytteren FAU	4
3.1 Skoleløftet	5
3.2 En helhetlig visjon for barn, familier og rekruttering	5
3.3 Nye skolebygg rammes - fornuftig prioritering av midler?	5
3.4 Kostnader og gevinster for samfunnet forøvrig	6
3.5 Uklare premisser for vurdering	6
3.6 Høringsprosessen	7
3.7 Ulik fremstilling av alternativer	8
4. Alternativene	9
4.1 Ytteren trenger en barneskole - en variant av alternativ 0	10
4.2 Alternativ 1, 2 og 6: Fordeling av barna på ulike skoler	10
4.3 Alternativ 3	10
4.4 Alternativ 4	10
4.5 Alternativ 5	12
4.6 Alternativ 7: Etablering av ungdomsskole på Ytteren	12
5. Vi etterlyser	15
5.1 En langsiktig, trinnvis plan for oppvekststrukturen	15
5.2 Reell vurdering av 1–10-skole på Ytteren	15
5.3 Større kreativitet når alternativer utredes	16
6. Veien videre	16

1. Ytteren - en bydel i utvikling

Ytteren er en levende bydel i vekst, preget av unge familier, barn, et aktivt idrettslag og et sterkt nærmiljø. Med nærhet til naturen, eneboliger med hage og gode muligheter for videre boligutvikling, er Ytteren et svært attraktivt sted for unge familier som ønsker å etablere seg. Her er det kort vei mellom hjem, skole, fritidsaktiviteter og arbeidsliv. Bydelen har et handelssentrum med dagligvarebutikker, frisør, legekontor, apotek og restaurant, i tillegg til en flerbrukshall og treningssenter som er flittig brukt av Bossmo & Ytteren Idrettslag, lokalbefolkningen og nærskolen.

Når Rana kommune satser stort på å utvikle Solsiden bo- og aktivitetssenter på Ytteren, med 350 nye arbeidsplasser innen helse og omsorg, forsterkes bydelens rolle som et dynamisk tyngdepunkt i kommunen. Denne satsingen understreker behovet for en sterk, levende bydel med en fullverdig oppvekststruktur. En nærskole på Ytteren vil være en sentral del av dette arbeidet, og kunne bidra til å skape viktige forbindelser mellom utdanning, helse, frivillighet og samfunnsdeltakelse i tråd med kommunens egne mål.

For å sikre trivsel, tilhørighet og utvikling på Ytteren, er en fullverdig skole i nærmiljøet ikke bare ønskelig – den er en forutsetning for å ta vare på den positive utviklingen som er i gang.

2. Forventninger, tillit og framtidens oppvekststruktur

Endrede rammebetingelser har ført til et gap mellom tidligere forventninger og dagens realiteter. Kommunen viser til synkende barnetall og en økende andel eldre som bakgrunn for de foreslåtte endringene. Det er naturlig å planlegge for framtiden, men samtidig ser vi at befolkningsutviklingen varierer over tid, og at tallene i flere prognoser jevner seg ut. Dette gjør det desto viktigere å sikre at beslutningene som tas nå, bygger på grundige og oppdaterte vurderinger – og at de gir rom for fleksibilitet og justeringer etter hvert som utviklingen faktisk skjer.

Samtidig mener vi at det i Rana eksisterer et særegent forventningsgap som handler om tillit. Det ble i 2017 lovet fra politisk hold at endringer skulle sikre stabilitet i skolestrukturen. Det ble sagt at **“Nå bevarer vi gullet”**, med henvisning til barneskolene i kommunen.

Når det nå foreslås nye omfattende endringer, **brytes dette løftet og vi går løs på “gullet”**. Det skaper en reell uro og mistillit blant innbyggere, foreldre og ansatte, og svekker grunnlaget for den viktige samarbeidskulturen vi trenger for å lykkes med nødvendige omstillinger.

Struktur har vært hovedfokus i skolesektoren de siste 10-15 årene, men fokus bør være på hva som skjer inne i klasserommet. Dette blir vanskelig med stadige strukturprosesser.

Det argumenteres i høringsnotatet med at vi må omdisponere ressurser og tenke nytt for å sikre bærekraftige tjenester fremover, med flere eldre og færre i arbeidsfør alder. Likevel mener vi at beskrivelsen av dagens ressursbruk gir et misvisende bilde. Ressursene til barn og unge i Rana kommune er allerede på et minimumsnivå, og det finnes derfor lite eller ingenting å omdisponere uten at kvaliteten på tjenestene for barn og unge svekkes ytterligere. På lengre sikt er investering i barn og unge en forutsetning for å møte utfordringene en eldrebølge vil bringe.

3. Perspektiver fra Ytteren FAU

Ytteren FAU stiller seg bak Felles FAU i ønsket om at Rana kommune skal ha skole i alle bydeler. Et levende og trygt lokalsamfunn forutsetter nærhet til skole og oppveksttjenester. For Ytteren, Båsmo og Alteren – som samlet utgjør over 22 % av kommunens innbyggere,

altså 5665 innbyggere – er dette særlig viktig i lys av befolkningssammensetningen og den pågående etableringen av 350 nye arbeidsplasser på Ytteren.

3.1 Skoleløftet

Opprinnelig var dette en prosess som skulle fokusere på skoleløftet til dagens posisjonspolitikere, med å renovere følgende skoler:

- Lyngheim barneskole
- Skonseng barneskole
- Storforshei 1-10 skole

Vi savner et forslag fra administrasjonen som svarer på denne bestillingen.

3.2 En helhetlig visjon for barn, familier og rekruttering

Vi etterlyser at det i prosessen løftes fram en tydelig og målrettet visjon for hvordan Rana kommune skal være et godt sted å vokse opp og etablere seg for unge familier.

Oppvekststruktur henger tett sammen med bolyst, befolkningsutvikling og framtidig rekruttering til både offentlig og privat sektor. Dette perspektivet er i liten grad synlig i høringsnotatet slik det foreligger.

3.3 Nye skolebygg rammes - fornuftig prioritering av midler?

I de fleste alternativene foreslås Ytteren barneskole lagt ned, og i flere av alternativene skal barna flyttes til Båsmo barneskole. Ytteren skole er imidlertid den tredje nyeste skolen i kommunen. Den var ferdigstilt som barneskole i 2017, og har kun hatt en levetid på 8 år. Båsmo barneskole er den nyeste skolen i Rana, og sto ferdig i 2022. All den tid vi har flere skoler i Rana med store rehabiliteringsbehov og rehabiliteringsetterslep, mener vi det er feil anvendelse av kommunens midler å (på ny) gå løs på de skolene i Rana som er i best stand, fremfor å bruke midlene der de faktisk trengs.

I en tid hvor lite varer evig, og alt for mye håndteres etter «bruk og kast»-metodikken, føles dessverre dette forslaget å være i samme ånd. Vår klare oppfatning er at vi heller må tenke på oppvekststruktur og skolebygg i et bærekraftig og langsiktig perspektiv, og at vi må bruke midlene vi har til rådighet på den måten som i størst grad ivaretar helheten.

3.4 Kostnader og gevinster for samfunnet forøvrig

Noe annet vi savner i høringen er at kostnader og gevinster for samfunnet for øvrig hensyntas, det er imidlertid kun beregnet kostnader og gevinster for kommunens budsjett. Eksempler på dette er økt kjøretid for arbeidende foreldre, økt trafikk i bydelene, sikkerhetsutfordringer og farlige situasjoner, fraflytting/mindre tilflytting og tapt skatteinntekt, reduserte boligpriser, økt rekruttering til private skoler m.m.

F.eks. vil fraflytting fra kommunen på grunn av dårligere skoletilbud, med to familier, kunne føre til et innteksttap på over 1 mill. kroner (112.000 kr skatt per personlig skatteyter i gjennomsnitt i Rana år 2020 x 4 voksne + 130.000 kr rammeoverført x 4 barn). Vi vet at det er familier som har flyttet fra, eller har unnlatt å flytte til Rana, som følge av den gjentakende usikkerheten knyttet til skolestrukturen i Rana og risikoen for at barneskolen din skal legges ned.

3.5 Uklare premisser for vurdering

Vekting av vurderingskriterier

Vurderingskriteriene i høringsnotatet er skjevt vektet – økonomiske forhold får større gjennomslag enn sosiale, til tross for at det etter barnekonvensjonen artikkel 3 og Grunnloven § 104 er *barnets beste* som skal være grunnleggende hensyn i alle beslutninger som berører barn. Sosiale faktorer vurderes fra 1–5, mens økonomien vurderes fra 1–7, noe som gir økonomien uforholdsmessig stor vekt i helhetsbildet.

Det vises til at barnas innspill er hentet inn, men det fremgår i liten grad hvordan disse faktisk har påvirket vurderingene. Barnets stemme fremstår svak i en prosess som i stor grad handler om deres hverdag.

Vi savner også åpenhet om metodikken: hvordan vektingen er gjort, hva den er målt mot, og hvilken kompetanse de som har stått for vurderingene har. Uten dette svekkes tilliten til resultatene.

Vi mener at en beslutning om ny oppvekststruktur må bygge på en **balansert vekting mellom økonomiske, sosiale og miljømessige hensyn**, der *barnets beste vurderes først – og veier tyngst*.

Økonomiske vurderinger

En ansvarlig tilnærming til økonomi er nødvendig for å sikre kvalitet i tjenestene over tid. Det er imidlertid utfordrende å vurdere de økonomiske konsekvensene slik de er fremstilt i høringsnotatet, der kostnader fremkommer som samlede «pakker» uten spesifikasjoner på enkeltendringer. Et tydeligere og mer transparent tallgrunnlag ville styrket grunnlaget for gode beslutninger.

Kapasitetsvurderinger

Vi mener at vurderingen av kapasitet i klasserom, i høringsnotatet, bygger på uklare forutsetninger. Det skilles ikke tydelig mellom teoretisk og funksjonell kapasitet, og det opereres med et elevtall på 25 elever per klasse, noe som er vesentlig høyere enn landsgjennomsnittet på 20 elever per klasse.

Hvorfor skal man i Rana ha 25 elever per klasse som norm? Store klasser kan svekke læringsmiljøet, redusere mulighetene for individuell oppfølging og påvirke trivsel og mestring. (Ved å fylle klasserommene og skolene til randen, minsker muligheten for tilrettelegging og tilpasning av undervisningen ut fra behov.) Vi mener at vurderinger av kapasitet må speile den reelle skolehverdagen.

Vi anbefaler at Rana kommune, når det gjelder beregning av klassestørrelser, legger seg på landsgjennomsnittet: med 17 elever i 1. klasse og 22 elever i 10. klasse .

Læringsmiljø og kvalitet

Å sikre høy kvalitet på læringsmiljøet er helt sentralt for elevenes utvikling, og vi støtter intensjonen om å bygge robuste og gode opplæringsarenaer. Samtidig stiller vi spørsmål ved antakelsen om at større enheter i seg selv gir bedre læringsmiljøer. Erfaring viser at mindre klasser og oversiktlige læringsmiljøer fremmer trygghet, bedre elev-lærer-relasjoner og styrker både faglig og sosial utvikling. Kvaliteten på skolenes tilbud kan derfor ikke måles ut fra størrelse alene, men må sees i lys av nærhet, trygghet, klassestørrelser og helhetlig læringsmiljø.

3.6 Høringsprosessen

Endringer i skolestrukturen er krevende og påvirker mange, men de kan også føre til utvikling. Erfaringene fra strukturendringen i 2017 viser at det ble skapt forbedringer på enkelte områder, blant annet når det gjelder enkelte skolars kapasitet og organisering. Samtidig erfarte vi at flere av de teoretiske gevinstene som ble lagt til grunn, ikke slo ut i praksis. Økonomiske besparelser ble ikke realisert slik som forespeilet, og utfordringer

knyttet til trivsel, læringsmiljø og psykisk helse hos elevene har vedvart eller oppstått på nye måter.

Disse erfaringene burde brukes aktivt i arbeidet med fremtidens oppvekststruktur. I stedet ser vi at utredninger om faktiske konsekvenser, barnets beste, trafiksikkerhet og juridiske krav først planlegges ferdigstilt etter at en beslutning er tatt. Det betyr at kommunen og høringsinstansene igjen må forholde seg til et ufullstendig beslutningsgrunnlag.

Medvirkning fra skoler, FAU og barn burde vært en integrert del av prosessens tidlige faser. Når involveringen kommer sent i løpet, som følge av initiativ utenfra, svekkes opplevelsen av reell medvirkning.

Vi mener Rana kommune står bedre rustet til å lykkes dersom denne prosessen bygger på en helhetlig, grundig og inkluderende tilnærming – og dersom vi tar lærdom av de erfaringene vi allerede har gjort oss.

3.7 Ulik fremstilling av alternativer

Vi opplever at de ulike alternativene i høringsnotatet ikke er vurdert med samme grundighet eller etter like kriterier. Enkelte fremstår som underdimensjonerte i kostnadsberegningene, mens andre tillegges ekstra usikkerhet og høye estimater. For noen av forslagene (alternativ 4, 5 og 7) er det i tillegg lagt inn "merknader" som i praksis avskriver alternativet, før det er blitt grundig utredet eller adressert i høringsprosessen. Et eksempel på dette er signaler om at ikke-lovpålagte tjenester blir kuttet dersom man velger et alternativ som ikke samsvarer med administrasjonens anbefaling.

Disse upresisheitene (og i enkelte tilfeller direkte feil) i høringsnotatet er dessverre ødeleggende for å kunne gi gode høringsinnspill, og avskjærer antageligvis også at innspill blir gitt.

Eksempler på ulik behandling og fremstilling av informasjon:

- Flytting av 200 barneskoleelever til Båsmo er estimert til å koste **38 mill.**
- Flytting av 200 ungdomsskoleelever til Ytteren er estimert til å koste **110 mill.**
- Det argumenteres for å bevare Rana ungdomsskole som den er i dag, fordi ungdomsskoleelevene selv sier de ikke vil splittes
- Barneskoleelever på Ytteren vil heller ikke splittes, men står likevel i fare for nettopp det. Dette selv om barneskoleelevene er mer sårbare enn ungdomsskoleelevene.

4. Alternativene

Ytteren FAU kommer ikke til å gjennomgå de ulike alternativene i detalj, men vil trekke frem noen hovedpunkter - i tillegg til perspektivene vi har trukket frem tidligere i dette dokumentet. For å begrense vår høring vil vi fokusere på det som er aktuelt for **Ytteren skolekrets** og indirekte Båsmo skolekrets.

Alternativene oppsummert for Ytteren og Båsmo skolekrets:

Alt 1	Alt 2	Alt 3 (9)
Ytteren skole endres til 1-parallell 1-4 skoler, øvrige elever flyttes til Båsmo og Selfors barneskoler	Ytteren skole endres til 1-parallell 1-4 skoler, øvrige elever flyttes til Båsmo og Selfors baneskoler.	Elevene i 1. og 2. trinn på Ytteren flyttes til dagens Båsmo barnehage og øvrige elever i Båsmo barneskole.
Båsmo barnehage legges ned.	Båsmo barnehage legges ned.	Båsmo barnehage legges ned.
(Delealternativ)	(Delealternativ)	(Barnehage til skole alternativet)

Alternativ 4 (33)	Alternativ 5 (34)	Alternativ 6 (35)	Alternativ 7 (36)
Ytteren barneskole legges ned. Elevene overføres til ny Båsmo og Ytteren barneskole. Gammelt SFO tas i bruk. Nybygg for å sikre økt kapasitet bygges.	Det gjøres ikke endringer i skolestrukturen. (-)	Ytteren barneskole gjøres om til 1-4 trinn. Elever 5.-7. trinn flyttes over til Båsmo barneskole.	Ytteren barneskole etableres som 1-10 skole hvor 8-10 er felles for skolekrets Båsmo og Ytteren.
(Nybygg Båsmo & Ytteren barneskole)		(Delealternativ)	(Felles ung. skole alternativ)

4.1 Ytteren trenger en barneskole - en variant av alternativ 0

Det mest grunnleggende tiltaket for å ivareta barna på Ytteren, er å beholde en fullverdig 1-7 skole med to-parallell på Ytteren. Det å flytte barna fra nærskola si, en ny og velfungerende barneskole av passelig størrelse - til en vesentlig større barneskole med dårligere egnede forhold for skole av ny størrelsesorden, vil kunne få store konsekvenser for barnas sosiale og faglige utvikling, og skape unødvendige belastninger som ikke er til barnets beste.

Vi legger til grunn at det er viktig med stabilitet og trygghet. Som nevnt tidligere, vil mindre klasser og oversiktlige læringsmiljøer fremme trygghet, bedre elev-lærer-relasjoner og styrke både faglig og sosial utvikling. Barns følelse av trygghet og tilhørighet er nært knyttet til deres sosiale miljø, og stabile vennskap er en viktig faktor for barns trivsel og evne til å håndtere utfordringer i skolen. Barn bygger opp vennskap og tilknytning til både medelever og lærere over tid. For mange kan sosiale endringer være belastende og føre til ensomhet, redusert trivsel, og i verste fall påvirke barnets skoleprestasjoner negativt.

En barneskole i nærmiljøet er avgjørende for både tilhørighet og lokal utvikling. Skolen skaper fellesskap, styrker identiteten i bydelen og er et naturlig samlingspunkt for kultur, aktivitet og vekst. Når barn går på skole med naboer og venner, bygges sterke bånd til lokalsamfunnet. Skal det bo barn i alle bydeler, må det også være barneskoler der.

4.2 Alternativ 1, 2 og 6: Fordeling av barna på ulike skoler

Vi har fått signalisert fra politisk hold at det er lite aktuelt å dele barna fra Ytteren på Båsmo og Selfors. Like fullt opprettholder administrasjonen dette alternativet i flere av sine forslag.

Ytteren FAU vil på det sterkeste fraråde en deling av barna, da dette vil ramme barna uforholdsmessig hardt. Vi kan under ingen omstendigheter gå med på at det skal være dynamiske skolekretsgrenser, og en slik deling mener vi også må anses å være i strid med nærskoleprinsippet og barnets beste.

4.3 Alternativ 3

Her viser vi til Båsmo FAU sitt høringssvar.

4.4 Alternativ 4

Når det gjelder alternativ 4 så viser vi til kapittel 4.1.

Forøvrig ønsker vi å bemerke at dersom man skal flytte 200 elever fra Ytteren til Båsmo skole er dette et omfattende inngrep i to bydelers skoletilbud og nærmiljø. Det må derfor planlegges med helhet og langsiktighet. Skolen må ha plass, kapasitet og ressurser til å møte alle barn – både faglig, sosialt og fysisk. Dette krever betydelige investeringer, politisk vilje og involvering av både foreldre og ikke minst fagpersoner i planleggingsprosessen.

Det må også reelle investeringer på bordet. I dag er det antatt at en flytting vil koste 38 millioner, noe som er helt urealistisk. Et reelt investeringsbudsjett i denne sammenheng tyder på å være i størrelsesorden 150-200 millioner, og med slike investeringer vil det ta mange år før man dekker inn de eventuelle besparelsene man har ved å flytte alle barna fra Ytteren barneskole.

I det følgende gis en ikke uttømmende oversikt over ytterligere spørsmål/bekymringer som Ytteren FAU har knyttet til dette alternativet. Dette er også adressert av Båsmo FAU, og vi viser derfor også til deres høringssvar.

4.4.1 Trafikksikkerhet og skolevei

Skoleveien mellom Ytteren og Båsmo utgjør allerede i dag et belastet trafikkbilde. Dersom et stort antall elever skal flyttes, vil trafikkmengden øke betraktelig. Flere barn vil trolig bli kjørt til skolen av foresatte. Dette vil da føre til økt trafikkpress på hele veinettet så vel som drop-off-sona ved Båsmo barneskole, som allerede i dag er utnyttet maksimalt. I tillegg vil behovet for skolebuss øke, noe som forverrer belastningen på et allerede krevende veinett.

Barn i barneskolealder har begrenset trafikkforståelse og en slik økning i trafikken vil utgjøre en større risiko. Investeringer er nødvendig for å forbedre veinettet, etablere gang- og sykkelveier, og sikre trygge drop-off-soner.

I et folkehelseperspektiv, nevnes også at majoriteten av barn på Ytteren i dag kan gå til skolen. Dette vil ikke være tilfelle dersom barna flyttes over til Båsmo og Ytteren barneskole, da Ytteren skolekrets strekker seg over 3 km i luftlinje. En flytting vil dermed både føre til økt trafikk, og i tillegg bidra til mindre fysisk aktivitet.

4.4.2 Kapasitet, skoleanlegg og uteområde

Båsmo barneskole er i dag en to-parallell skole. For å kunne ta imot et stort elevantal fra Ytteren, uten at det går på bekostning av kvaliteten i undervisningen, må Båsmo skole utvides til en tre- eller fire-parallell skole. Om fasiliteter og utfordringer med en utvidelse av

Båsmo skole, relatert til dagens byggfunksjon, metodikk og kapasitet, viser vi til kapitlene i Båsmo FAU sitt høringssvar som beskriver kapasitet og skoleanlegg og uteområde.

4.4.3 Budsjett og investeringer

For å skape en god overgang og beholde kvaliteten på skoletilbudet til to store bydeler, må budsjettet være høyt nok til at alle punkter utbedres. Det må investeres nok til at overflytting av Ytteren skjer på en ordentlig måte.

Båsmo barneskole kostet i 2020 ca. 250 millioner, dette tilsvarer ca. 320 millioner i 2025-kroner med en teoretisk kapasitet på 350 elever (praktisk kapasitet er lavere). Dette er da 915 000,- per elev. Det betyr jo da at investeringsbehovet for å overføre 200 elever fra Ytteren er i størrelsesorden 200 millioner med denne betraktningen.

For at overføringen av elever fra Ytteren skal gjennomføres på en trygg og kvalitativ måte, kreves det tilstrekkelige økonomiske rammer. Det må være budsjettet for å sikre at alle nødvendige tiltak, både når det gjelder trafikk, bygg og pedagogiske forhold, kan gjennomføres samtidig.

Med de midlene som nå er satt av går det mot store budsjettsprekker eller midlertidige løsninger som brakkerigger eller lignende provisoriske løsninger som går langt utover barnas beste!

I tillegg nevnes det vi adresserte i kapittel 3.3, om at vi mener det er feil anvendelse av kommunens midler å (på ny) gå løs på de skolene i Rana som er i best stand! Når det er begrenset med midler til oppvekststruktur, må vi bruke midlene fornuftig og der de trengs mest: På rehabilitering av skoler som sårt trenger rehabilitering.

4.5 Alternativ 5

Vi anser det som svært negativt at ikke-lovpålagte tjenester foreslås kuttet/nedjustert. Dette er et forslag som kommer inn fra siden i de politiske prosessene og er overhodet ikke utredet.

4.6 Alternativ 7: Etablering av ungdomsskole på Ytteren

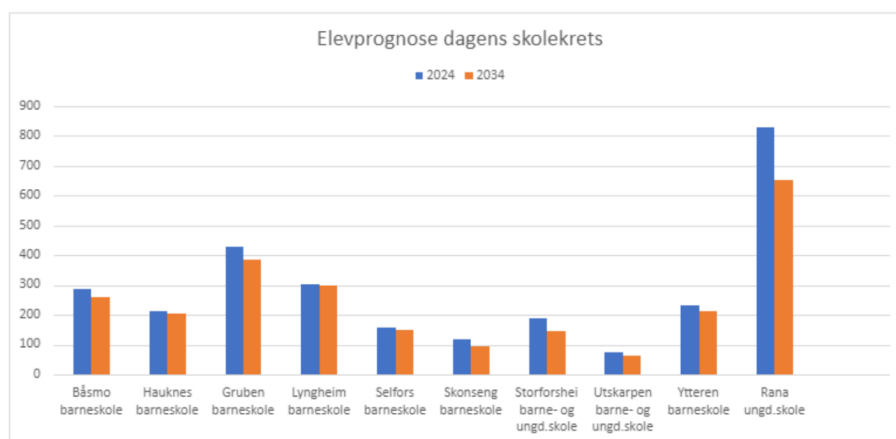
Ytteren FAU mener at det kan være et godt alternativ – både for Ytteren og for Rana kommune – å etablere Ytteren skole som en 1–10-skole, med en felles ungdomsskole for

elever fra Ytteren og Båsmo. Dette er et konstruktivt og fremtidsrettet bidrag til en helhetlig oppvekststruktur, ikke bare et lokalt ønske.

For å sikre at det er barneskoler i alle bydelene, mener vi at Ytteren skole som 1–10-skole kan være et bærekraftig, gjennomførbart og barnevennlig alternativ. Ingen elever må flyttes, endring skjer trinnvis, og skolen har allerede mye av infrastrukturen som trengs. Løsningen gir stabilitet, styrker nærmiljøet, og gir kommunen fleksibilitet og valgfrihet i skolestrukturen. Dette er en mulighet som kombinerer barnets beste med en langsiktig oppvekststruktur.

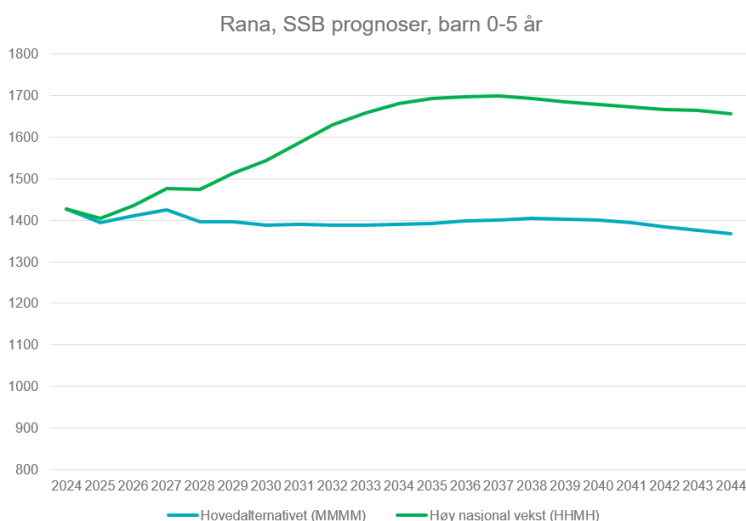
Vi mener alternativet også er interessant da det henvender seg til den delen av grunnskolen hvor nedgangen i skoleelever er signifikant; Rana ungdomsskole. Se figur 1. Det er derimot ikke en signifikant nedgang på noen av barneskolene, jf. tall fra SSB som viser at barnetallene er stabile for aldersgruppen 0-5 år. Se figur 2. Ved å flytte ungdomsskoleelevene fra Båsmo og Ytteren ut av Rana U, vil det muliggjøre at alle barna fra Lyngheim skole kan bruke Mo U som barneskole.

Tabell 5 – Elevtallsutvikling fordelt på skoler

Figur 1, fra høringen.

Elevtall

Figur 2, prognoser barn 0-5 år, stabilt.

Alternativ 7 er for øvrig det eneste alternativet som tar innover seg reduserte driftskostnader i sammenheng med vedlikeholdsutfordringene på 180 millioner som man har ved Lyngheim barneskole.

Dette alternativet vil være fremtidsrettet, dersom man ønsker vekst i Rana kommune - da dette handler om bolyst, tiltrekningsevne m.m.

Løsningen kan ses i sammenheng med øvrige tiltak og prioriteringer i kommunen, og vil bidra til både kvalitet, stabilitet og fleksibilitet i skolestrukturen – langt utover bydelene Ytteren og Båsmo.

Ressurseeffektivitet:

Ytteren skole har allerede infrastruktur som flerbrukshall, uteområder og undervisningsrom som kan deles effektivt på tvers av trinn og funksjoner. Siden dette allerede er på plass, er det mindre behov for investeringer, og ved å bruke bygget videre som skole, gir dette en mer fornuftig bruk av bygget kontra f.eks. kontorbygg eller andre tjenester.

Trygghet, inkludering og valgfrihet:

En ungdomsskole på Ytteren gir et reelt alternativ for elever som ikke trives på Rana ungdomsskole – og motsatt. Muligheten til miljøskifte kan være avgjørende for elever som opplever mobbing, mistriksel eller trenger et mindre og mer oversiktlig skolemiljø. Å ha to ungdomsskolemiljøer i kommunen gir større rom for inkludering og tilpasset opplæring.

Barnets stemme hørt og barnets beste ivaretatt – for alle involverte:

Ingen elever må flyttes fra sin nåværende skole. Oppstart skjer trinnvis, der nye 8. trinn gradvis tas inn på Ytteren. Det betyr at ingen barn tas ut av Rana ungdomsskole, men at tilbudet bygges opp over tid. Dette gir stabilitet, forutsigbarhet og trygghet – og er i tråd med det barn selv har uttrykt ønske om: Å få gå på skole med venner og bli værende i sitt nærmiljø.

Samarbeid og inkludering:

Med en ungdomsskole i bydelen tilrettelegger man for tett samarbeid mellom generasjoner og fagmiljøer. Solsiden bo- og aktivitetssenter er et eksempel, som skal etableres på Ytteren. Her kan valgfag, som “Innsats for andre”, gi barn og unge praktisk erfaring med å bidra til samfunnet: Være besøksvenn, lese høyt, gå tur med beboere, hjelpe eldre med teknologi, eller bidra i sosiale aktiviteter. Slike initiativer skaper trygghet og mestring hos elevene og bidrar til rekruttering av fremtidens omsorgspersoner.

5. Vi etterlyser

For at prosessen rundt ny oppvekststruktur skal kunne gi et reelt grunnlag for gode og langsiktige beslutninger, mener vi det er behov for flere utredninger og en mer lik/transparent behandling av alternativene. Uten dette risikerer vi at valgene som tas, bygger på ubalansert eller mangelfull informasjon.

5.1 En langsiktig, trinnvis plan for oppvekststrukturen

Vi etterlyser en helhetlig og trinnvis plan som gir forutsigbarhet over tid, og som tilpasses faktiske befolkningsprognoser etter hvert som de realiseres. Endringer i oppvekststrukturen bør ikke tvinges gjennom for å passe inn i én økonomiplanperiode, men styres av en langsiktig strategi som tar hensyn til demografiske utviklingstrekk. For eksempel kan Ytteren skole som 1-10-skole utvikles i første trinn, mens behovet for ytterligere tiltak planlegges i senere faser.

5.2 Reell vurdering av 1–10-skole på Ytteren

Alternativet med en 1–10-skole på Ytteren ble opprinnelig foreslått av FAU, og det er utarbeidet en mulighetsstudie som viser at det er fullt mulig å bygge ut dagens skolebygg på en økonomisk forsvarlig måte. Likevel opplever vi at forslaget blir avfeid uten reell og helhetlig vurdering, og i praksis behandles som en formalitet.

Vi etterlyser at alternativet vurderes likeverdig med de øvrige, basert på faglige, økonomiske og samfunnsmessige kriterier. Det må også være mulig å diskutere slike løsninger uten at det trues med kutt i andre ikke-lovpålagte tjenester, dersom man vurderer en annen retning enn administrasjonens hovedlinje.

Det bør også utredes om det er mer kostnadseffektivt å bygge ut Ytteren for barnetrinnet (1–7) framfor ungdomstrinnet (8–10), gitt at bygget opprinnelig er utformet for ungdomsskole. Dette handler om å utnytte ressursene vi allerede har.

5.3 Større kreativitet når alternativer utredes

Selv om vi synes det er et kreativt og godt forslag å legge fritidsklubben inn i skolens lokaler, mener vi skolestrukturprosessen så langt har vært preget av lav kreativitet og et for snevert handlingsrom. Mange av alternativene er i praksis varianter over samme løsning – små justeringer på samme spor – heller enn ulike, gjennomtenkte scenarier. Det savnes bredde, nytenkning og variasjon som kunne gitt reelle valg.

Kulturskolen brukes i høringsnotatet som en begrunnelse for å ta ut skolefunksjon fra blant annet Ytteren. Det mener vi er feil utgangspunkt. Kulturskolen bør forbli sentrumsnær, både av hensyn til tilgjengelighet med kollektivtransport og for å være en del av byens kulturelle kjerne. Dersom kommunen ønsker å samlokalisere kommunale tjenester og kulturfunksjoner, må dette skje i sentrum – for eksempel i tilknytning til Samfunnshuset, Ungdommens hus, Campus Helgeland og Rana bibliotek.

6. Veien videre

Endringer i skolestrukturen, som skal vare over lang tid, krever grundige vurderinger – både av barnets beste, økonomi og samfunnsmessige konsekvenser. Å gjennomføre slike endringer før konsekvensene er godt nok utredet, medfører stor risiko for at beslutningen tas på feil grunnlag og ikke blir varig.

Vi stiller oss gjerne til disposisjon for videre dialog og samarbeid i arbeidet med å forme framtidens skole- og oppvekstilbud i Rana.